

NOVICE.

Nadomestilo za slovenske
liste med stavko.

Stev. 9.

V Ljubljani, dne 15. novembra 1919.

Leto I.

Po domovini.

Papež je priznal kraljevino SHS. Papež Benedikt XV. je službeno priznal kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev. V političnih krogih sodijo, da bo to priznanje okrepilo naš položaj napram Italiji.

Ali pride regent Aleksander v Hrvatsko in Slovenijo? Kakor v poučenih krogih zatrjujejo, se ta teden odloči, ali poseti prestolonaslednik regent Aleksander letos Hrvatsko in Slovenijo. Ni še gotovo, ali pride regent v Zagreb na dan proklamacije narodnega ujedinjenja t. j. dne 30. novembra. V tem slučaju bi regent posetil Ljubljano okoli 8. decembra.

Rekonstrukcija kabineta. Vprašanje rekonstrukcije kabineta bo rešeno v kratkem. Ako Črnogorec prevzame pravosodno ministrstvo, bo sedanji pravosodni minister prevzel ministrstvo konstituantne. Vodja Sokolov, dr. Popovič, prevzame ministrstvo zdravstva. Potem bi prišel v kabinet Dušan Vasiljevič, bivši član jugoslovanskega odbora. »Politika« piše, da bi moral tudi sedanji ban Paleček postati minister. — Govori se, da so črnogorski poslanci izrazili svojo zadovoljnost s tem, da g. Spasoje Piletič vstopi v kabinet g. Ljube Davidoviča, ker g. Daković ni hotel prevzeti tega portfelja. Čez nekaj dni bi se rešilo vprašanje rekonstrukcije in izpopolnitve kabineta.

Narodno predstavništvo. »Politika« javlja: Razrešilo se je končno vprašanje vstopa g. Spasoja Miletiča kot ministra za javno zdravje v kabinetu g. Davidoviča. Ker preosnova kabineta ne bo mogla biti izvršena še te dni, se je odgodilo tudi sklicanje narodnega predstavništva. Večina članov kabineta meni, da ne bo še dalje časa kazalo sklicati parlament.

Proti verižnikom. Deželna vlada v Ljubljani je raztegnila kazenska določila par. 10. naredbe ministrstva za prehrano z dne 7. marca 1919 tudi na delikt veriženja. In to glede vseh življenjskih in gospodarskih potrebščin. Dosedaj so bili po tej naredbi kaznjivi le navijalci cen in oni, ki bi v spekulativne namene nakupičevali blago, odslej pa bo tozadevnim zakonskim določbam povržen tudi vsak verižnik, ki se bo kaznoval z zaporom šestih mesecev ter obično denarno globo.

Popis zalog kož in usnja ter zapora tega blaga. Cene usnja so tekom zadnjega leta tako nečuvno poskočile, da je postajala preskrba prebivalstva z obutvijo vsak dan težavnejša. Podplati, ki so stali pred enim letom nekaj čez 20 kron, so imeli zadnje dni že ceno 130 kron kilogram. Ista je bila tudi z vrhnim usnjem. Vzrok, da so

se cene usnja tako neznansko navile, je bil iskati v verižništvu, tihotapstvu in v zakotni trgovini. Da napravi konec tem neznosnim razmeram, je odredila deželna vlada popis vseh zalog surovih kož ter vseh vrst usnja. Istočasno je stavila zaloge pod zaporo. Pri tem je prišla na sled najraznovrstnejšim verižniškim mahinacijam ter odredila aretacijo večjega števila verižnikov.

Ostra odredba proti povišanju cen. Z ozirom na to, da so hoteli nekateri brezvestneži izkoristiti kolkovanje jugoslovanske krone v to, da dvignejo v trgovskem prometu stoječemu blagu cene za 20 in več odstotkov, je izdala deželna vlada odredbo, po kateri se mora vsakogar, kdor bi vsled markiranja kron skušal povišati in navijati cene, kaznovati z zaporom, ki se ne da spremeniti v denarno globo.

Proti korupciji. Listi javljajo iz Beograda, da se je prestolonaslednik regent jako odločno izrazil proti korupciji in da je zahteval, da se odrede najenergičnejše navedbe zoper njo.

Prehrana ubožnih slojev. Glasom uradnih vesti došlih iz Beograda, se je ministrski svet v svoji seji bavil med drugim s prehranjevalnimi razmerami v naši državi, in z draginjo ter razpravljal in sklepal o korakih, kako pomagati revnim slojem, ki ne morejo zmagovati visokih cen živil. Med drugim je ministrski svet sklenil, naj se uvede po vsej državi velikopotezna pomožna akcija. Oddajala se bo n. pr. nepremožnim slojem bela moka po 3 K kg in krušna moka po 1 K 50 vin. kg. Razliko med nakupno in oddajno ceno plača država. Dlje je bilo sklenjeno, dati na razpolago 50 milijonov dinarjev obratnega kapitala, ki naj se uporabi za nakupovanje živil in drugih življenjskih potrebščin. Sklenjene so bile slednjič tudi posebne navedbe zoper verižništvo, navijanje cen in nakupičevanje zalog v spekulacijske namene.

Predlog za pomiloščenje. Pokrajinska vlada v Ljubljani je vložila predlog, naj se obsojenci za razne zločine, storjene od leta 1905 do narodnega osvobođenja, pomilostijo. Kolikor kazni obsojeni niso še prestali, naj bi jim bilo odpuščeno.

Predavanja o organizaciji srbijanskih sodišč in o srbijanskem civilnem pravem postopku (Gradjanski postupnik priredi predsednik višjega deželnega sodišča Kavčnik. Predavanja se bodo vršila v Ljubljani v sodni palači v dvorani za kazenske razprave in bo prvo dne 18. novembra t. l. ob 17. uri, drugo pa v istem času ob sledečih torkih in petkih. K predavanjem se vabijo vsi pravniški krogi.

Kolkovanje bankovcev. Glasom izjave finančnega ministra Veljkoviča prične kol-

kovanje bankovcev v 14 dneh. Štiri dni po pričetku kolkovanja imajo trgovci pravico zahtevati plačilo samo v kolekovanih bankovcih. Po preteku določenih 14 dni se bo kolkoval novac samo omim strankam, ki dokažejo, da so bile bolne ali na kak drug način zaprečene prinesiti pravočasno bankovce h kolkovanju.

Imenovanje. Prestolonaslednik regent Aleksander je imenoval za stalnega ravnatelja realke v Mariboru Jakoba Zupančiča, bivšega ravnatelja realke v Gorici.

Sprejem slovenskih in hrvatskih generalov v našo vojsko. V kratkem izide regentov ukaz o sprejemu slovenskih in hrvatskih generalov v našo vojsko. Med prvimi bodo sprejeti generali Maister, Pliverič in Uzelac.

Demobilizacija. Vojni minister je odredil, da se rezervisti ne bodo več pozivali na dvomesečne vaje. Razentega je izdana tudi naredba, da se izvršijo vse priprave za demobilizacijo prvega poziva narodne vojske.

Belgrajsko vseučilišče. Za sedaj je na belgrajskem vseučilišču vpisanih 3250 slušateljev. V to število so všteti tudi dijaki iz novih pokrajin. Teh slušateljev je precejšnje število, posebno iz Dalmacije in Vojvodine. Vpisi še niso dovršeni.

Stavka belgrajskih visokošolcev. Beogradski visokošolci so sklenili, da stopijo v stavko, dokler ne dobe primernih stanovanj.

Jugoslovansko dijaštvo povabljenno na kongres francoske omladine v Strassburgu. V Beograd je prispel Jean Bourgois, delegat francoske vseučiliške omladine in francoskega naučnega ministrstva, da povabi jugoslovanske akademike na veliki kongres francoskega vseučiliškega dijaštva, ki se vrši dne 20. t. m. o priliki otvoritve francoskega vseučilišča v Strassburgu.

Razrust ravnateljstva državnih železnic v Ljubljani. Ravnateljstvo državnih železnic v Ljubljani ustavi svoje delovanje in se zedini z železniškim ravnateljstvom v Zagrebu. V Ljubljani ostane le železniško nadzorništvo. Vsi uradniki ljubljanskega ravnateljstva državnih železnic preidejo k zagrebškemu ravnateljstvu. Za načelnika železniškega ravnateljstva v Zagrebu je imenovan inž. Leonid Franič, rodом Dalmatinec, ki je eden najsposobnejših inženirjev.

Regulacija uradniških plač. »Politika« javlja, da je že izgotovljen zakonski načrt o regulaciji uradniških plač. Uradništvo bo razdeljeno v 11 čin. razredov. Po kvalifikaciji bodo uradniki razdeljeni v štiri skupine z ozirom na izvršene študije. Plačo bodo dobivali v dinarjih. Hkrati se uvede

edinstvena službena pragmatika. Ta načrt bo predložen narodnemu predstavništvu, čim se sestane. Ako bi narodno predstavništvo ne delovalo, se regulacija izvrši naravnim putem, tako da stopi v veljavo najkasneje do 1. januarja 1920.

Imenovanja in spremembe v diplomatski službi. Vlada je naprosila ministra zunanjih del dr. Trumbića za svet o novih diplomatskih imenovanjih in premestitvah. Govori se, da se še ta mesec reši vprašanje o imenovanju naših poslaničkov na Dunaju, v Varšavi, Budimpešti, Madridu in Berlinu. Istočasno bodo imenovani tudi generalni konzuli v inozemstvu. Vlada je imenovala za predstavitelja naše države v Kölnu dr. Nikolo Manolovića, bivšega avstro-ogrškega konzularnega uradnika.

Dobrovoljci za Rusijo. Belgrajska »Politika« javlja: Vojno ministrstvo izda te dni proglas za zbiranje dobrovoljcev za Rusijo.

Konferenca gledaliških ravnateljev. Koncem tega meseca se bo vršila v Beogradu konferenca gledaliških ravnateljev iz vse kraljevine. Konferenca se bo bavila z vprašanjem zakona o gledališčih in o gledališkem osebju.

Dramatična šola v Zagrebu. Na zagrebškem gledališču bodo otvorili dramatično šolo. Za sedaj je odprt samo o letnik v obliki seminarja, kjer se poslušajo predavanja.

Občinske volitve na Hrvaškem. Kakor čujemo, bodo občinske volitve na Hrvaškem in v Slavoniji po novem volilnem redu meseca decembra.

Spominska medalja. Kakor se čuje, se bo izdala posebna medalja v spomin za ujedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev. To medaljo bodo prejeli vsi oni, ki so delovali za ujedinjenje. Medaljo prejme tudi vsak vojak jugoslovanskih dobrovoljcev.

Zopetna vzpostavitev prometa. Dopisni urad deželne vlade doznava iz pristojnega vira, da je na državni in na južni železnici v Sloveniji bil vzpostavljen železniški promet z dne 11. t. m. v onem obsegu kakor pred omejitvijo, t. j. dne 29. oktobra. Edino na južni železnici še ne vozita brzovlaka Dunaj—Trst. Glede nedeljskega počitka na progah južne železnice se bo odločilo še tekoči teden.

Francosko pozajilo kraljestvu SHS. Francoska banka je dovolila kraljestvu SHS posojilo 100 milijonov frankov.

1 dinar = K 3.50. Finančni minister je odredil, da ima dinar notirati 3 krone 50 vinarjev.

Tiskarska stavka v Dalmaciji. Zaradi stavke tiskarjev, ki nikakor ne kaže, da bo spor z lastniki tiskarn kmalu rešen, je uprava dnevnika »Nova Doba« sklenila likvidirati list. Uprava lista je že odpustila uredniško in upravniško osebje. V vsej Dalmaciji izhaja samo en list, »Narodna Svijest« v Dubrovniku. V Splitu so tiskarne zaprte in nekoliko tiskarjev je že odpotovalo drugam. Meščanstvo Splita in sploh vsa Dalmacija zelo težko občuti pomarjanje lokalnih listov. Prebivalstvo je nezadovoljno se tem, da se tiskarji in lastniki tiskarn ne morejo zediniti, zlasti v času, ko italijanska propaganda neumorno deluje z denarjem, živili in časopisi.

Iz zasedenega ozemlja.

Žene pri triaškem civilnem komisarju. V soboto opoldne je generalni civilni komisar sprejel izredno številno odposlanstvo žena, mater in drugih sorodnic slovenskih in hrvatskih internirancev, ki so mu, vodjene po predsedniku političnega društva »Edinost«, predložile prošnjo za takojšnjo vrnitev vseh svojih dragih. Prišlo jih je z vseh strani zasedenega ozemlja, vsakega stanu in vsake dobe; bolj zgovorna, kot katerakoli beseda, so bila njihova žalosna, izmučena lica, njihovi vzdihli in solze. Generalni civilni komisar, vidno ginjen, je obljubil, da stori od svoje strani vse, da bo prošnja uslišana. Priporočal je, naj se nanašajo še vsi ostali primeri internacij, ki bi bili morda slučajno neznani.

Napad na tiskarno v Pazinu. »Edinost« poroča o nočnem napadu na tiskarno »Pučkog Prijatelj« v Pazinu: Iz Pazina nam javljajo: Tudi naš narod v Pazinu je dobil v noči od 31. oktobra na 1. novembra l. l. dokaz znane kulture nekaterih naših nasprotnikov. Neznani razbojniki so ponoči vdrli v tiskarno Tiskovnega društva, v kateri se malo časa sem tiska edini hrvatski list v Istri, skromni »Pučki Prijatelj«, ter so s svojim vandalskim dejanjem napravili tiskarni okoli stotisoč lir škode. Zelo so poškodovali veliki in mali stroj, razmetali po tleh in deloma poškodovali, pokvarili celo omare tiskovnih črk. Skozi okno so pometali vso silo papirja, skoraj ves tiskarni novi hrvatski molitvenik za mladino. S silo so odprli predale pisalne mize upravitelja tiskarne in urednika lista, uničili razne rokopise, knjige, beležke, razlili črnilo po tleh in po papirju. Ukradli so uredništvo, pisalni stroj, razbili svetilke itd. Ni dostojno, gabi se nam, ali vendar moramo omeniti tudi še to: pustili so nam tudi svojo posetnico, namreč s črnilom so napisali na zid: »Perche si ricordino degli Italiani!« (»da se boste spominjali Italijanov!«), blizu tega napisa pa so pustili svoje človeško ... blato!!! — Zjutraj je politična komisija pregledala tiskarno, vzela stvar na zapisnik in obljubila nadaljno preiskavo. Pričakujemo sedno komisijo. Seveda »Pučki Prijatelj« zaradi tega prihodnji petek ne izide. List bo zopet redno izhajal, kakor hitro popravimo stroj in uredimo tiskarno, ako se zopet ne prigodi kaj, o čemer že čujemo nekaj.

Mirovni posvet.

Mirovna delegacija v Parizu je dobila navodilo, da podpiše mirovno pogodbo z Bolgarijo. Razprave o naših protipredlogih glede mirovne pogodbe z Nemško Avstrijo trajajo še vedno.

Odgovor na našo noto. Vrhovni svet je odobril noto, ki se ima poslati kot odgovor na jugoslovansko noto glede gotovih izprememb posebne pogodbe o varstvu manjšin.

Vprašanje baranjskih meja znova pred mir konferenco. »Beogradski Dnevnik« javlja: Vsled prizadevanja vseučiliškega profesorja dr. Jovana Cvijića pride vprašanje Baranje ponovno pred mirovno konferenco, ki bo določila za nas boljše in ugodnejše meje. Član naše mirovne delega-

cije dr. Vojislav Gjurjević, ki se je vrnil iz Pariza, je prinesel ugodne vesti angleških in francoskih državnikov, da ne bo stavilo vprašanje meja v Baranji ponovno na dnevni red mirovne konference in da se bo držala mirovna konferenca na poročilo dr. Cvijića.

Romunski odgovor nezadosten. Vrhovni svet je obravnaval o odgovoru Romunije na svojo noto. Romunski odgovor se smatra za popolnoma nezadosten.

Rusija.

Borba z boljševiki. Ukrajinski tiskovni urad javlja v brezzični brzjavki iz Kamenca Podolskega: Denjkin je odredil izpraznitev Kieva. Velikoruski prostovoljci v obližju Kieva so v nevzdržnem položaju in so izgubili vse važne železniške postaje. Boljševiki stoje v polukrogu, ki sega do Fastova, južnozapadno od Kieva. Ukrajinski uporniki se bližajo od vzhoda Kievu in so prekinili železniško zvezo med Kievom in operacijskim oporiščem pri Poltavi. Edina pot za umik Denjkin iz Kieva je Dnjeper, na čigar bregu stoje uporniki atamana Zelenega. Ti uporniki so zasedli kraja Kanov in Čerkasi, ki stojita južno od Kieva neposredno ob reki. — Frontno poročilo z dne 12. t. m.: Severna fronta: Izvidni boj. Na zapadni fronti so rdeče čete povsodi dosegle one postojanke, v katerih so bile pred Judeničevu ofenzivo. Na južni fronti v posameznih odsekih sovražni napadi, ki so bili odbiti. Med 3. in 10. novembrom so bili na zapadni fronti ujeti 41., 43. in 44. polk 11. uralske divizije, 59. polk 15. divizije z divizijskim štabom in štab 18. divizije. Ker se častniki polkov in štabov niso hoteli vdati, so jih njihovi lastni vojaki umorili.

Razna poročila.

Nota češko-slovaške vlade. Vlada češko-slovaške republike je poslala naši vladi noto, v kateri jo prosi, da ji preskrbi vse potrebne podatke o onih čeških vojakihi, ki so padli za idejo Slovanstva. V Srbijo pride posebna češka komisija, da poseti grobove padlih čeških vojakov. Obenem je češko-slovaška vlada zaprosila našo vlado, naj ji izroči imenik vseh onih oseb, ki so se pregrešile proti našemu narodu bodisi kot uradniki ali kot vojaki.

Bolgarija proti krivcem svetovne vojne. Bolgarska vlada službeno potrjuje, da so v noči od 4. na 5. novembra bili aretirani vodilni člani ministrstva Radoslavov in številni poslanci, ki so pripadali Radoslavovi stranki. Razentega so bili aretirani tudi trije generali, ki so se v vojni odlikovali po svojem barbarstvu. Število vseh aretovancev znaša dvesto. Bolgarska vlada je napravila vse potrebne korake, da se izroče razkralj Ferdinand, bivši ministrski predsednik dr. Radoslavov in bivši generalissimus general Džekov.

Izdajatelj: Konzorcij slovenskih dnevnikov.

Tiska tiskarna M. Hrovatin.

Odgovorni urednik Ivan Kovačič.